

Van A. Hans' Kinderbibliotheek zijn nog beschikbaar :

1. Drie maanden onder de Sneeuw. — 2. Zwarte Koo. — 4. De Heks uit de Duinen. — 5. Aan de Molenbeek. — 7. Karel Cogge (De Overstrooming aan den IJzer. — 9. De Jonge Vluchteling. — 13. Beter een Lap dan een Scheur. — 14. Harten van Goud. (B. Hans). — 15. Op 't Verdrongen Land van Saaftinge. — 16. De Fee van den Kluisberg. — 17. De Zinneloozen te Gheel. — 18. De Hut op de Heide. — 19. Hugo Verriest. — 20. De Klok van Stuivekenskerke. — 21. De Landlooper. — 22. En toch Feest. (B. Hans). — 23. Sinterklaas in 't Veerhuis. — 24. Grapjes en Vroolijke Vertellingen. — 25. De Vriezeman. — 26. Verdwaald en Terecht. (B. Hans). — 27. De Jongen van West-Roosebeke. — 28. De Jongens van den Waterkant. (B. Hans.) — 29. De Kleine Smokkelaar. (A. De Cort). — 30. De Verdrongen Stad. — 31. Het Weesje van Brugge. — 32. Schoone Daden. — 33. Een plezierige Vacantie. — 34. Nog Grapjes. — 35. Het kindje van de zee. — 36. In de Moeren. — 38. De Vlucht in de Koffer. — 39. De Man uit den Toren. — 40. Spreekwoorden en Verhalen. — 43. De Veerman van 't Zwin. — 44. 't Grafje in de Duinen. — 46. Broederliefde (de gebroeders van Raemdonck). — 47. Brugge en Omgeving. — 48. Eerlijk duurt het langst. — 49. De Kleine Verspieder. — 51. Een Lastig Geschenk. — 52. Zonder Ouders. (B. Hans). — 53. Een Kerstfeest in Vlaanderen. — 54. Arme Bedelares. (A. De Cort.) — 55. De Verloren Zoon. — 56. In 't Bosch van Houthulst. — 57. Nog Gered. (B. Hans). — 58. Uit de Oude Doos. — 59. Dokter Jenner en Jenny. (J. Ten Heuvel). — 60. Moeder Eyer. — 62. De Wees in Londen. — 63. Sinterklaas op de Heide. — 64. De Kinderen van den Zeeloods. (B. Hans). — 65. Bij de Boschkerels. — 66. De Kinderen van den Smkkelaar. — 68. De Landverhuizers. — 69. Leeuwte Van Damme. — 70. Van alles wat. — 71. Nieuwsgierig Aagje. — 72. Een Moedige Kermisjongen. — 73. Trouwe Vriendschap. — 75. Aan de Kust. — 76. Het Bultje. (B. Hans). — 77. De Pastoor van Lapscheure. — 78. Samen uit. — 79. De verrassing van Audenaarde. — 81. En n Pak van 't Hart. — 82. Vaderlandsche Verhalen. — 85. De overwintering op Nova-Zembla. — 86. Hoogmoed komt voor den Val. — 89. Hoe Sinterklaas hielp. — 90. In Grooten Nood. (Annie Hans). — 91. Kerstmis aan Zee. — Toch beter thuis. — 104. Denk aan Moeder. — 110. Robinson Crusoe. — 111. Hendrik Conscience. — 116. Een Blijde Sinterklaas avond. — 117. Peter Joannes (B. Steyns). — 121. Hoog Bezoek. — 122. De wonderlijke Zwaan. — 123. Uit Bange Dagen. — 125. De Flinke Baanwachtster. — 126. De Kerels van Lampernisse. (Zannekin). — 127. Eliza's Vlucht. — 128. De Gelaarsde Kat. — 129. De Dochter van den Blauwer. — 130. In Vacantie. — 131. Gered uit de Sneeuw. — 132. Tinneke. — 133. De Helden van Stekene. — 134. Onrechtvaardig Gestraft. — 185. De Apostelbrokken van Rupelmonde. — 136. Tijl Uilenspiegel. — 137. Oom Tom. — 138. Alfreds Vacantie. — 139. Matha's Avonturen. — 140. St-Niklaas te Mechelen. — 141. Kerstavond van Bertje. — 142. Op 't Oud Kasteel. — 143. De Reis in de Wildernis. — 144. Bij de Kabouters. — 145. De Spionnen op den Toren. — 146. De Jongen van Gaver. — 147. Een Jaar van Huis. — 148. De Schat in de Duinen. — 149. Oud Moederke. (C. Maerten). — 150. De Smokkelaars van de Zee. (J. Godde is). — 151. De Brand. — 152. De Schat in de Mijn (B. Hans). — 153. Het Graf in 't Bosch. — 154. Het Berouw van den Strooper. — 155. 't Kasteel Hoogdonck. — 156. Van de Hut naar het Palis. — 157. De Heldhaftige Mijnwerker. — 158. Brave Harten. (tooneelstukje). — 159. Karel de Goede. — 160. Na veel avonturen. — 161. — Gered door een aap. — 162. Jan Breydel. — De slag der Guld'n sporen. — 164. Van den dood gered. — 165. — Het Bocheljongetje (J. Melaerts). — 166. — De Toovenaar. — 167. Van drie roovers. — 168. Een jonge held. — 169. Jacob Van Artevelde. — 170. De overwinning van Karel. — 171. Genoveva van Brabant. — 172. — Een avontuurlijke reis. — 173. De strijd met den wolf. — 174. Een vreeselijke avond. — 175. De gevluchte slaaf. — 176. In de Vliegmachine. —

Richt u voor Kinderbibliotheek tot A. Hans-Van der Meulen, Contich.

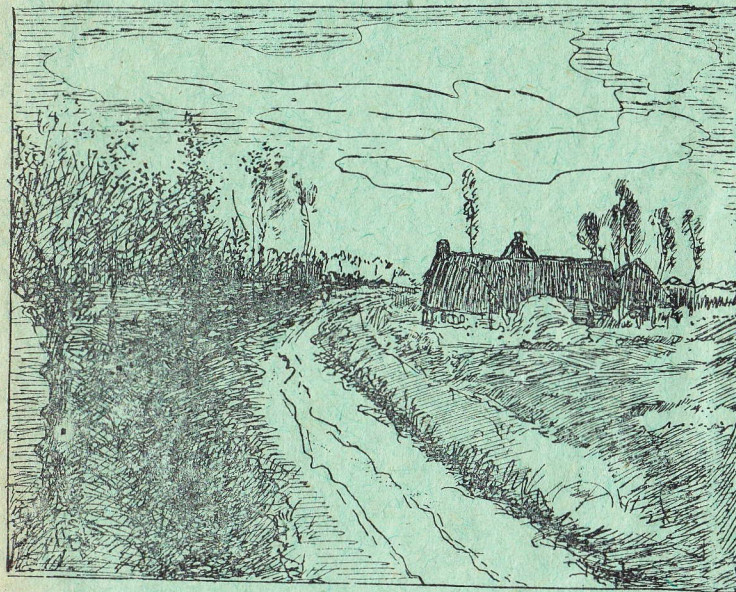
A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

A. HANS.

Nr 114.

Tweede uitgave.

Nooit Vergeten

Uitgave Hans-Van der Meulen, Contich

NOOIT VERGETEN

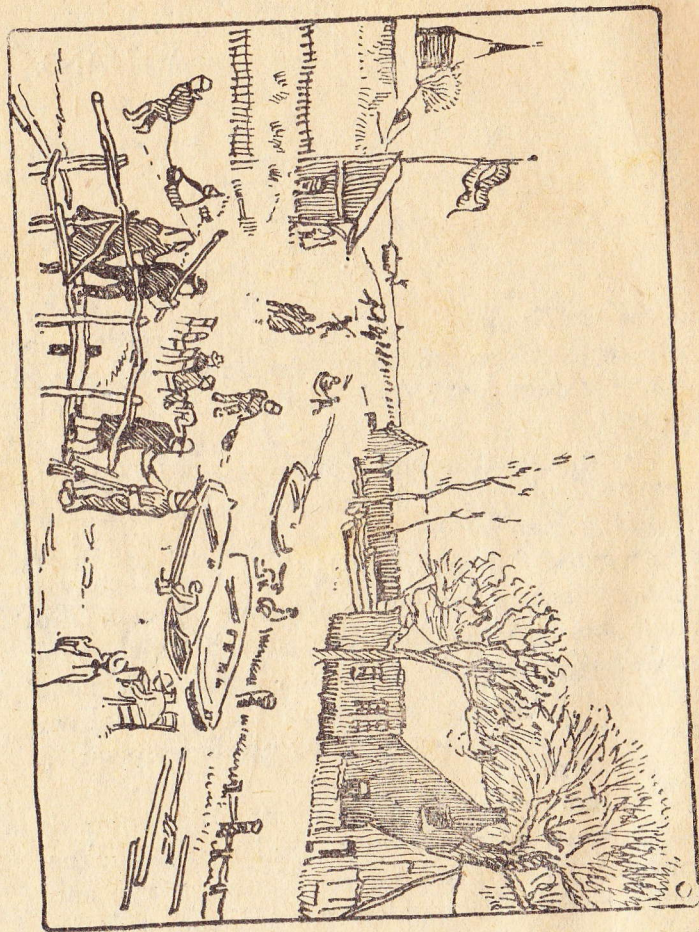
I.

't Was nog maar begin November en reeds vroor het hard. De groote menschen noemden het wel wat te vroeg, maar de kinderen vonden het plezierig.

Op de overstroomde weiden en de kanalen in Veurne Ambacht reed men druk schaatsen.

Bertus Van Walle was er ook bij... En of hij zich weerde. Hij was twaalf jaar maar « schaverdijnde » rapper dan menige groote jongen. Zijn kamaraad Prosper Montens kon het toch even goed. 't Was een vrije middag... De jongens moesten dus niet naar school. En na het noenmaal waren Bertus en Prosper al gauw op de Loovaart... bij hun dorp.

Daar aan de kaai stond een kraampje. Toon, de marktkramer en zijn vrouw, zouden er pannekoeken bakken. Ze maakten reeds hun stoofje aan. Bertus en Prosper hadden van moeder ook wat geld gekregen om iets te koopen. Maar ze zouden

het nu nog niet besteden. Ze hadden een plannetje. Ze wilden eens ver gaan rijden... Als ze de vaart volgden, kwamen ze te Loo. En de meester op school had verteld, dat het een heel oud stadje was... Prosper en Bertus wilden het eens bekijken. Thuis hadden ze er verlof voor. Het ijs lag nu overal sterk...

— Als ge maar niet op de watergang achter Toore's hof gaat, had vader Van Walle gezegd. Daar is lang water weggetrokken en het ijs is er niet te vertrouwen.

De knapen bonden de schaatsen aan en reden heen. Ze hadden den wind in den rug en ze vlogen over het ijs. Op veel plaatsen was het levendig. Grooten en kleinen schaverdijnden of zaten in sleden... Groepen kinderen gleden op baantjes.

Na eenigen tijd kwamen Prosper en Bertus te Loo aan. Een boer had hun een hoogen toren gewezen, en gezegd, dat het Loo was.

De jongens deden hun schaatsen af en stapten aan wal. Dat was vreemd eerst. 't Was of ze op hun voeten schommelden. Maar het rare gevoel ging gauw over. En de knapen stapten dan snel door. Ze kwamen aan een poort.

— Kijk, daarvan heeft de meester ook verteld, zei Bertus.

— Ja, de Westpoort. En er bij staat die oude boom waaraan Julius Cesar zijn paard vast bond.

— Maar dat gelooft de meester niet al zeggen de menschen het.

— Toch is de boom heel oud.

— O, ja...

De kinderen trokken het stadje binnen. Het was niet groot. En al gauw stonden Bertus en Prosper bij de kerk, een schoon gebouw met hoogen toren. Ze zagen ook het stadhuis met zijn belfortje. Ze vroegen waar de vroegere abdij gestaan had. Een vrouw vertelde het hun. Daar zagen ze nog gebouwen van die inrichting en ook het steenen duivenhok, eigenlijk een toren.

De meester had verteld, dat eeuwen geleden langs Loo een Romeinsche heirbaan liep. Later noemden de menschen die de steenstrate, en een gehucht draagt nog dien naam.

Bertus en Prosper wandelden dus eens rond 't stadje. Dan keerden ze naar de Loobrug terug. Ze reden weer huiswaarts, voldaan over hun uitstapje.

Bij hun dorp was de drukte nog toegenomen. Het wemelde van volk op het ijs. Bertus en Prosper kochten bij Toon elk twee pannekoeken. Die smaakten heerlijk.

Maar het werd tijd om naar huis te gaan. In November duren de namiddagen niet lang.

Bertus en Prosper woonden niet ver van elkaar, ieder op een hoeve, een eind landwaarts.

De twee vriendjes trokken samen heen. Het begon te donkeren.

— We kunnen onzen weg verkorten, zei Bertus Van Walle.

— Hoe?

— Wel, als we over den watergang gaan achter Toore's hof.

— Ja, maar zou die watergang wel sterk liggen? Ze hebben er lang water getrokken, zei Prosper.

Dat wist Bertus ook wel. Zijn vader had hem er voor gewaarschuwd.

— Het ijs is daarom toch sterk, beweerde hij echter. Het heeft hard gevoren.

— Ja... Toen ik van ochtend wakker werd zat er wat ijs aan mijn dekens. Moeder zei, dat het van mijn adem was.

— En dan zou die watergang niet sterk liggen? hernam Bertus. Zoo sterk als de vaart. Kom, we gaan er over en we zijn een kwartier eer thuis.

Prosper aarzelde nog even.

— Ge zijt toch niet benauwd? vroeg Bertus.

— O, neen!

Dat wilde Prosper niet schijnen. En hij ging met Bertus mee. De jongens sprongen op het land dat nu hard was als steen. En weldra stonden ze aan een vrij breede gracht. Dat was de watergang, nu met ijs bedekt.

— Kom! riep Bertus.

Hij stapte op het ijs en vlug gleed hij naar den overkant.

— Ik ben er al! riep hij. Ziet ge wel dat het ijs sterk is. Toe, wees niet benauwd.

Prosper was wel bang maar hij schaamde zich. Hij liet zich van den oever neer, doch in plaats van vlug te glijden, zooals Bertus gedaan had, ging hij voorzichtig verder, bevangen door schrik.

En in 't midden kraakte het ijs... en Prosper zonk er door. Hij verdween in de opening. O, wat gebeurde dat vlug!

Bertus stond daar geweldig ontsteld. Eerst kon hij van angst niets zeggen.

't Was of hij hoopte dat Prosper nog boven zou komen. Maar dat zag hij niet.

En plots liep Bertus weg. Hij wist eigenlijk niet wat hij deed. De jongen was als uitzinnig. Hij schreeuwde luid en vluchtte over den akker.

Pas een heel eind verder bleef hij staan. Toen werd het hem duidelijk dat hij laf gehandeld had. Waarom had hij geen hulp gehaald op Toore's hof? Dat was niet ver af.

Bertus voelde vreeselijke wroeging. Hij had zijn vriend laten verdrinken zonder de minste poging te doen om hem te redden. En hij had Prosper verleid om over de watergang te gaan.

Bertus brak in snikken uit. Een vreeselijke angst beving hem. Hij durfde niet naar de plaats van het gruwelijk ongeluk terug keeren.

Toen kwam een slecht voornemen bij hem op. Ieder zou hem verachten om zijn lafheid. En wie weet, nam de veldwachter hem niet mee, omdat hij geen hulp voor Prosper gehaald had. De jongens op school zouden hem verstooten.

Daarom besloot Bertus niets van het ongeluk te vertellen. Tot niemand zou hij er over spreken. Als straks boer Montens, de vader van Prosper, kwam vragen, waar zijn jongen was, zou Bertus liegen. Hij wilde dan zeggen, dat ze wel samen van het ijs vertrokken waren, maar Prosper langs de dreef naar huis was gegaan. Over de watergang zou hij zwijgen.

Met dit plan begaf Bertus zich naar huis. Maar 't was of zijn hart brandde.

De jongen weende niet meer. Hij zou zich kloek houden. Thuis mochten ze niets merken.

Zoo kwam Bertus op de hoeve.

— Ha, daar is hij! zei moeder tevreden.

Ze was al wat ongerust geweest.

Johanna, een meisje van elf jaar, zat aan tafel te lezen. Vader was met Frans, den grooten broer, in den stal.

— Zijt ge naar Loo geweest? vroeg Johanna, die niet buiten mocht, omdat ze verkouden was.

— Ja...

— Ja...

— Met Prosper Montens?

— Ja.

O, wat kwamen die antwoorden bij Bertus er moeilijk uit. Hij dacht aan zijn vriend, die nu dood, onder het ijs van de watergang lag. Vreese-lijk toch...

— Hier zijn uw boterhammen, Bertus, sprak moeder. Ge zult wel honger hebben. Ge ziet bleek. Ge hebt u te veel vermoeid. 't Was te ver naar Loo, hé?...

— Neen, moeder...

— Maar ge ziet toch bleek. Ge moet vroeg naar bed, manneke. En zulke groote toeren, dat mag niet meer. Eet nu. Ik heb nog wat werk in het melkhuis.

Bertus zette zich aan tafel. Hij hapte in de boterham. Soms zei moeder, dat de knaap haar de ooren van het hoofd zou eten. Maar Bertus had nu geen honger. Het brood kropte hem in de keel.

— Kon Prosper u goed volgen? vroeg Johanna.

— Ja...

— Was het schoon te Loo?

Bertus knikte.

— Toe, vertel er eens van. Is het waar, dat er op de markt een vijver is, waarin eendjes zwemmen?

— Hoe kan dat nu! snauwde Bertus. Het is Winter.

— Maar waarom zijt ge zoo kwaad?

— Ik ben niet kwaad...

't Liefst ware Bertus naar zijn bed geslopen om alleen te zijn. En toch, hij vreesde nu zijn slaapkamer... 't Was of hij altijd maar Prosper zag, die dood lag in de watergang.

— Ware ik naar Toore's hof geloopt ze zouden Prosper van onder het ijs gehaald hebben, verweet Bertus zich zelf.

O, wat kwelde hem de wroeging! 't Was of er daar binnen iets springen zou.

Bertus was bang dat vader Montens zou komen om naar Prosper te vragen. Die wist dat Bertus en Prosper altijd samen waren. Ieder oogenblik kon de deur opengaan.

— En dan moet ik liegen, dacht Bertus. Als ik het zei zou ieder me verachten. Niemand zou nog van me willen weten. En voorzeker stak de veldwachter me in 't kot.

— Ge eet niet, merkte Johanna op.

— Ik heb geen honger. Ik heb twee pannekoeken gekocht.

— Waar?

— Aan het kraam van Toone.

— Staat hij op de vaart?

— Ja...

— O, ik wou, dat ik ook mocht gaan zien. Morgen misschien. Waarom hebt ge geen pannekoek voor me meegebracht?

— Ik had geen geld genoeg.

— Heeft Prosper er ook gekocht?

— Ja...

Dat Johanna nu ook steeds van Prosper sprak. Ieder maal dat ze zijn naam noemde was het Bertus of hij een steek in zijn hart kreeg.

Was er iemand aan de deur? Bertus verschrok weer hevig. Zeker zou boer Montens daar staan. Maar neen, het was Bello, de hond, die met zijn poot tegen de deur tikte. Dat deed hij altijd, als hij binnen wilde. Johanna liet hem in huis.

— Kom bij de stoof, Bello, zei ze. Het is te koud buiten, hé?...

Ze streelde het groote, goedige dier.

Eensklaps begon Bertus luide te schreien. Johanna keek verwonderd op.

— Wat is er? vroeg ze.

— Prosper! snikte Bertus.

— Wat van Prosper...

— Hij ligt in de watergang achter Toore's hof. Johanna verschrok erg.

— Is Prosper dood? vroeg ze bevend.

— Ja...

— Versmoord?

— Ja...

Johanna liep naar het melkhuis.

— Moeder! gilte ze. Moeder, moeder...

Vrouw Van Walle was juist even naar den stal. Verschrikt kwam ze toegelopen. Ook vader en Frans volgden. Ze meenden, dat er een ongeluk gebeurd was.

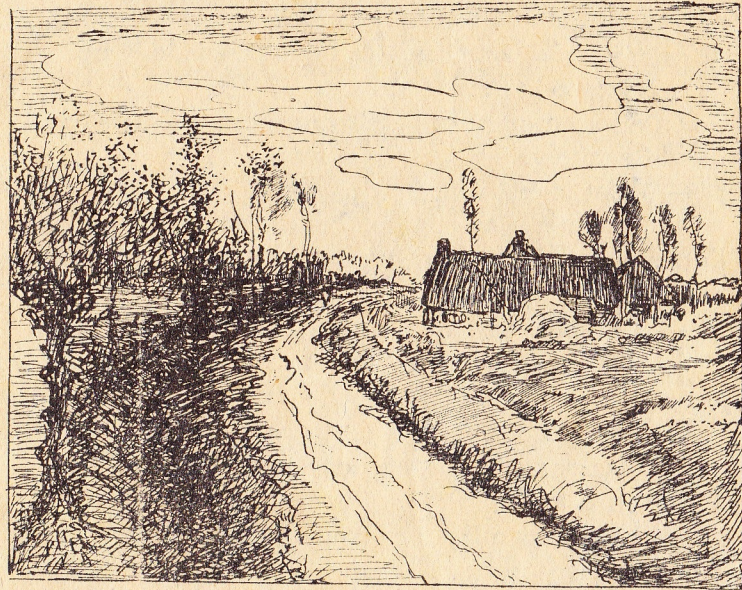
— Bertus zegt dat Prosper Montens versmoord is, hernam Johanna, half schreiend.

— Wat? In de vaart? vroeg boer Van Walle.

— Neen, in de watergang achter Toore's hof, stamelde Bertus.

— Waart gij er bij?

— Ja...

Toore's hof.

— En zijt ge niet naar boer Toore gelopen? vroeg vader.

— Neen... O, ik was zoo benauwd... 'k vluchtte... ik was zoo aardig...

— En ge hebt Prosper laten verdrinken? Kom mee... We moeten gaan zien! gebood boer Van Walle.

Het nieuws wekte geweldige verslagenheid. Hortend en stootend vertelde Bertus het gebeurde. Maar vader en Frans namen hem tusschen hen in en leidden hem mee naar de watergang.

Daar stond Toore's hof. Er waren menschen bij.

— Zouden ze 't al weten? zei vader. Er is daar ongewone beweging.

Ze gingen er heen. Ze ontmoetten Toria, de meid der hoeve.

— Wat is er? vroeg Van Walle.

— Ik moet om den dokter. Prosper Montens ligt bij ons. De baas heeft hem uit de watergang gehaald.

— Prosper leeft dus nog?

— Ja, ja... hij steekt nu warm onder de dekens...

O, wat klonk dat Bertus heerlijk toe.

— Goddank! Prosper leeft nog, hernam Van Walle ontroerd.

— Laat me nu door! zei Toria. Hoe eer de dokter er is hoe beter.

— Ja... Nog iets... Is Prosper bij kennis?

— Ja...

— En weten zijn ouders het al?

— Ze zijn daar juist aangekomen. Maar nu moet ik verder. Ga eens binnen!

Van Walle, Frans en Bertus begaven zich naar de hoeve. De jongen ware liever buiten gebleven, maar vader hield hem bij de hand.

Boer Toore en de ouders van Prosper waren op de voutekamer, waar de geredde lag. Vrouw Toore stond in de keuken en maakte allerlei gereed voor de verpleging van Prosper.

— Ha, buurman Van Walle, dat is wat te zeggen, hé! met die jongens? sprak ze. Wat een geluk van God, dat mijn man het hoorde. Het was zeker uw jongen die wegliep?

— Ja...

— Mijn man had juist water voor mij uit den welput gehaald; hij stond dus op 't hof. En hij hoort geschreeuw daar van de watergang. Hij loopt er heen... hij ziet, dat er een vlucht... Dan hoort hij gekraak van het ijs. Seffens staat hij aan de watergang. 't Is al bijna donker, maar hij ziet, dat iemand door 't ijs gezakt is en naar boven wil en 't ijs vast pakt, dat ieder keer afbreekt. Mijn man bepeinst zich geen seconde... Hij stampet 't ijs aan den kant kapot, gaat in 't water... Bij den oever is de gracht zoo diep niet... Hij buigt zich voorover en kan den jongen grijpen... Hij had intusschen al geroepen en mijn zoon Camiel komt helpen. Zoo halen ze Prosper Montens aan den kant. Ze brengen hem hier. De jongen kon niets zeggen. We hebben hem rap ander goed aangeaan en gewreven. Ik vulde pullen met warm wa-

ter. Prosper kwam bij zijn zinnen... We staken hem in het bed. Mijn zoon ging zijn ouders verwittigen en Toria is om den dokter. God geve, dat de jongen er niets van houdt. We peinsden al, dat het uw jongen was, die weg liep. Hij en Prosper waren altijd samen, hé! Die gasten kunnen dwaas doen. In plaats van ons te roepen liep uw Bertus het bij u thuis gaan zeggen... zoo ver weg. Maar ja, hij was natuurlijk geheel verschrikt en versuft. Dat is dan zoo. Goddank, dat mijn man het hoorde, anders ware Prosper nu verdronken. Hoe ze cok op die watergang gingen als er zoo veel sterk ijs is...

Vader Van Walle verzweeg maar dat Bertus zoo lang gewacht had om het vreeselijk nieuws mee te deelen.

Bertus stond daar beschaamd. Hij durfde niet opzien.

Boer Toore kwam van de voutekamer.

— Ha, Van Walle, ge zijt daar ook, zei hij. En met uw Bertus. Maar jongen, waarom vluchtte ge weg toen Prosper door het ijs zakte? Ge hadt mij moeten roepen. Wat een geluk, dat ik buiten was.

— Ja, stemde vader Van Walle toe.

— Prosper was ver gezet. Zonder dat hij het wist, krabbelde hij nog om er uit te geraken, zoo in een laatste zucht naar 't leven. Zonder hulp ware 't niet gelukt. Dat ijs is te broos, het breekt ge-

makkelijk. Bertus, waarom gingt ge over de watergang?

— Om onzen weg te verkorten, stamelde de knaap.

— En ik had u nog gezegd van daar weg te blijven, verweet zijn vader hem. Gij hebt zeker aan Prosper gezegd, dat ge er wel over kondt? Ik ken u.

— En zijt gij er over geraakt? vroeg Toore.

— Ja...

Bertus zei het zonder eenige fierheid.

— Ge hadt alle twee kunnen verdrinken, hernam boer Toore.

— Eerst Prosper verlokken om mee te gaan en aan weg loopen, hernam vader Van Walle.

— Maar hij zal uitzinnig geweest zijn, meende Toore. Dat is dikwijls zoo bij een ongeluk. Ga maar eens naar uw kamaraad zien.

Bertus wilde wel. Hij had nu zoo'n spijt over zijn lafheid. En toch hij durfde haast niet op de voutekamer gaan.

Maar zijn vader leidde hem mee. Prosper keek juist op. Wat zag hij bleek.

Bertus ging naar het bed.

— O, Prosper, ik heb zoo'n spijt, zoo'n spijt! snikte Bertus. En dat ik wegliep... En eerst wilde ik alles verzwijgen... Ik was bang voor de menschen en voor den veldwachter... maar ik kon het niet verzwijgen... ik meende, dat ge dood waart.

— Alloh, het is goed afgeloopen, zei de vader van Prosper.

Hij had nu toch medelijden met Bertus. En Prosper keek zijn makker vriendelijk aan.

— Frans, leid Bertus naar huis, fluisterde boer Van Walle tot zijn oudsten zoon. Ik blijf hier nog tot de dokter geweest is.

't Was beter voor Prosper ook, dat hij niet te veel meer ontroerd werd. En Bertus zag insgelijks nog zoo bleek.

— Zeg aan moeder, dat ze hem dadelijk naar bed zendt, hernam vader Van Walle.

Thuis vertelde Bertus alles aan moeder. Hij bekende zijn schuld en hoe de gedachte opgekomen was, om te zwijgen over Prosper. Maar dat had hij toch niet gekund. Zijn geweten had hem tot spreken gedwongen.

Moeder bracht Bertus te bed.

— We zullen voor Prosper bidden, dat hij geheel geneest, zei ze. En jongen, dat het voor u een les zij. Wees altijd gehoorzaam. Uit het eene kwaad komt het andere voort. Ge zijt gevluht van schrik. Maar dan rezen slechte gedachten op. Ik ben toch blij, dat ge niet bij uw besluit zijt gebleven. Het bewijst dat uw geweten nog luid spreekt, als ge kwaad doet. Maar ware Toore er niet geweest...

— O, dan zou Prosper verdronken zijn! riep Bertus uit.

Al was zijn vriend gered, toch voelde hij zware schuld. En Bertus lag nog wakker toen vader thuis kwam en vertelde dat de dokter bij Prosper geweest was. De dokter had nog niets kunnen zeggen. Prosper moest bij Toore blijven. Zijn moeder zou bij hem waken.

— Jongen, jongen, wat een les voor u, vermaande ook vader. Vergeet die nooit...

Maar boer Van Walle wilde van avond zijn zoontje niet verder bestraffen. Bertus moest nu slapen. 's Nachts hoorden vader en moeder hem luid droomen.

II.

Den volgenden morgen had Bertus koorts. Zijn wangen gloeiden. De jongen moest te bed blijven. En Frans ging om den dokter.

Deze kwam in den voormiddag. Hij zei dat Bertus gepakt was door den schrik van gisteravond. Gelukkig kon de geneesheer, die al bij Toore geweest was, vertellen, dat Prosper veel beter was. Die moest vandaag ook nog onder de wol liggen, maar de dokter had niets van een zware verkoudheid of zoo kunnen bespeuren.

De dokter zou een drankje voor Bertus gereed maken. Frans mocht het om een uur komen halen.

Johanna behoefde niet langer in huis te blijven. Het meisje ging naar de school. De kinde-

ren wisten het al dat Prosper Montens haast verdronken was.

— En uw broer liep weg, zeiden ze. Ik zou Prosper er wel uitgehaald hebben, blufte de zoon van den schoenmaker. Bertus Van Walle is een benauwderik.

Er waren er veel die dit zeiden. Johanna vond het verdrietig. Ze zweeg maar.

In de jongensschool sprak de meester na den middag over het gebeurde. Hij was bij Prosper en bij Bertus geweest. Hij vermaande de kinderen tot gehoorzaamheid en voorzichtigheid. Bertus en Prosper waren roekeloos geweest. En dat had Prosper Montens bijna het leven gekost.

Maar de meester zei nog meer.

— Kinderen, sprak hij, het is waar dat Bertus Van Walle bij dat ongeluk weg liep.

— Ik zou Prosper geholpen hebben, riep de jongen van den schoenmaker.

— Ja, Karel, gij zijt altijd een held... met uw mond, hernam de meester. Over eenige weken, kwam er een hond op uw zusters af. En gij sprong zoo rap als ge kondt op het land... Maar wie joeg den hond weg? Bertus Van Walle...

Karel van den schoenmaker sloeg de oogen neer.

— Bertus had gister avond zijn vriend moeten helpen, vervolgde de meester. Maar hij wist van schrik niet, wat hij deed en vluchtte. Dat gebeurt

met groote menschen ook wel eens. Later had Bertus spijt, zooveel spijt, dat hij er nu ziek van is.

De meester wist wel, dat er een slecht voorneemen bij Bertus opgekomen was, maar daar de knaap daarover wroeging had geleden, vond de onderwijzer het heelemaal onnoodig daarover te spreken.

— Kinderen, als Bertus beter is en weer naar school komt, wil ik niet, dat er een van u hem iets verwijt, hernam de meester. God zij gedankt, dat alles goed afgelopen is. En het weze voor u allen een les, om gehoorzaam te zijn. Als uw ouders of ik u wat verbieden is dat voor uw bestwil.

Eenige dagen gingen voorbij. Prosper was al naar zijn huis mogen terugkeeren. Hij was geheel beter en zou 's Maandags weer naar school gaan.

Nu was het Zondag middag. En Prosper Montens stapte naar de hoeve van Van Walle. Bertus zat in een zetel bij de stoof. Prosper kwam bij hem en hij schrok. Wat was zijn vriend vermaerd!

— O, ik ben blij, dat ge genezen zijt en weer buiten moogt, zei Bertus. 't Was slecht van mij, Prosper, om zoo weg te loopen.

— Maar ge wist niet, wat ge deedt...

— Eerst niet... later wel... En dan wilde ik zwijgen...

Bertus keek zoo droevig toen hij dit zei. Prosper begon gauw over wat anders.

— 't Is morgen Sint-Maartensavond, zei hij.
— O, ja... Maar nu kan ik niet met een lantaarn uitgaan.

— Ik kom naar hier, beloofde Prosper.

— Dat is braaf, zei moeder, die in de kamer was gekomen, om eens naar 't vuur te zien, want het winterde nog altijd.

Ze kwam bij de knapen zitten. En Johanna trad ook binnen.

— Ja, morgen is het Sint Maartensavond, sprak moeder. Sint Maarten was een brave man, en hij werd een Heilige. 't Is al heel lang geleden, dat hij leefde. Eerst was hij soldaat. Hij had zoo'n goed hart. Op een keer kwam hij bij een stad een bedelaar tegen. 't Was Winter lijk nu en heel koud. De bedelaar had slechte kleeven aan. Hij bibberde van de koude. Sint Maarten nam zijn zwaard en sneed zijn schoonen, dikken mantel in tweeën en gaf de helft aan den bedelaar. Die had daarmee genoeg om zich te beschutten. Sint Maarten bleef geen soldaat. Hij predikte de Christelijke leer aan veel menschen, die toen nog heidenen waren. En later werd hij bisschop. En nu viëren we hem. En de kinderen zingen:

Op Sint Maartenavond
De toren gaat naar Gent,
En als mijn moeder koeken bakt,
Dan ben ik er geern omtrent.

» Dat is aardig, hé! van een toren die naar Gent gaat. Grootmoeder zei altijd, dat het liedje van Sint-Maartenstoren te Kortrijk sprak. De top van dien toren was vroeger van hout en 't moest eens nagezien en hersteld worden. De timmerlieden namen den top uiteen; het werk moest te Gent gedaan worden. Ze konden dat daar zeker beter dan te Kortrijk. En ze laadden het hout op een schip, dat op de Leie voer. En zoo ging de toren naar Gent. Ja, dat vertelde grootmoeder altijd. En weet ge waarom de kinderen kaarsjes branden op Sint Maartensavond?

— Waarom, moeder? vroeg Johanna.

— Toen Sint Maarten rond reisde om te preeken reed hij op een ezeltje. Op een avond was hij ergens bij De Panne in een hutje gegaan, om met de menschen te spreken. En het ezeltje bleef dan aan een struik knabbelen. Maar dien avond verveelde 't ezeltje zich zeker en 't ging de duinen in. Toen Sint Maarten uit de hut kwam, zag hij zijn beestje niet. Hij riep het, maar 't vertoonde zich niet. De visschers wilden Sint-Maarten helpen. Ze staken allen hun lantaarn aan en liepen door de duinen. En al die lichtjes wemelden daar. Gelukkig vond men het droef ezeltje, dat zoo alleen aan 't wandelen was geweest. Sint Maarten leidde het mee. En sedert loopen de kinderen op Sint-Maartensavond met een lantaarn. En nu nog een vertelling, zei moeder. Ik heb u gezegd, dat Sint-Maar-

ten, toen hij soldaat was, zijn halven mantel aan een bedelaar gegeven had. Hij reed naar zijn kamp. Een officier vroeg, wat er met zijn mantel gebeurd was. Sint-Maarten vertelde het. De officier was kwaad. « Aalmoezen geven is goed en wel », zei hij. « Maar een soldaat mag zijn kleeven niet scheuren. En ik ga u straffen ». Hij liet Sint-Maarten aan een boom binden om hem uren in de kou te laten staan. Maar de goede God liet de zon schijnen en het was als Zomer. Sint-Maarten had geen kou meer. Ieder jaar rond Sint-Maartensdag hebben we eenige schoone dagen en de menschen noemen dien tijd Sint-Maartenszomer. Van 't jaar is dat zomertje vroeg gekomen, met Allerheiligen, en dan is het gaan vriezen.

Zoo zat moeder te vertellen en dat vonden de kinderen zeer plezierig.

— Moeder, komt Sint-Maarten morgen bij ons ook? vroeg Johanna.

— We zullen 't afwachten... Ik hoop het toch, antwoordde vrouw Van Walle.

Maar Bertus boog het hoofd. Ja, ieder jaar bracht Sint-Maarten lekkernijen. Maar na het gebeurde aan de watergang kon hij dit jaar Bertus wel eens overslaan, zoo vreesde de knaap.

III.

Nu was 't Sint-Maartensavond. Johanna kwam

van school. Ze zei dat al de kinderen lantaarns bezaten van beetwortels, die ze uitgehold hadden. Straks zouden ze al zingend rondgaan. Bertus wist dat wel, hij deed immers ieder jaar mee. Maar nu moest hij binnen blijven want de koorts had hem verzwakt. En 't zou nog wel twee weken duren eer hij naar school mocht, zei de dokter.

Daar kwam Frans, de groote broer binnen. En hij bracht voor Bertus een schoone lantaarn. Die was ook vervaardigd van een beetwortel. Frans had het bovenstuk afgesneden als een deksel en dan de beet uitgehold. De peel was dun en doorschijnend en daarin had Frans met 't punt van een mes Sint-Maarten op zijn paard geprikt en rond hem een zon, een man en sterren. Binnen de beet stod in klei een kaarsje. Frans stak het aan.

— Hoe schoon! riep Johanna.

En ook Bertus bewonderde de lantaarn en Sint-Maarten, die verlicht was.

Frans hing het kunststuk onder aan de lamp.

Wat later kwam Prosper Montens en die bracht ook een lantaarn mee. Hij vertelde dat de jongens en meisjes al op gang waren. Men kon van verre de lichten zien.

— Komt Sint-Maarten bij u op 't hof? vroeg Johanna.

— Ja, maar vader en moeder zeiden, dat ik eerst naar Bertus mocht gaan.

Prosper wilde nooit meer over de watergang spreken. Het was niet schoon geweest van Bertus dat hij toen weg liep... Maar Bertus wist immers niet, wat hij deed. En hij was zoo erg ziek geweest van angst en verdriet. Prosper voelde nog meer vriendschap voor Bertus dan vroeger. En nu Bertus niet naar 't dorp kon gaan, wilde Prosper ook niet meeloopen in den stoet, die aan de deuren appels en noten vergaarde.

De kinderen zaten over de lantaarns te praten. En Frans deed ook vertelseltjes. Hij hield Johanna in de kamer. Zeker gebeurde er in de keuken iets, wat Prosper, Bertus en Johanna niet mochten weten.

Frans deed hun lachen door zijn grappen. Maar daar opende moeder de deur.

— Kinderen, zit nu maar hier, zei ze. Sint-Maarten heeft laten zeggen dat hij komt. We zullen hem in de keuken verwachten.

In de keuken was het warm. En Prosper en Bertus en Johanna keken verwonderd op.

— O, hoe schoon! riep Johanna.

Aan het schouwboard, waarop de oude porseleinen tellooren stonden, hing een rij gekleurde lantaarns. Ze verlichtten de keuken want de lamp was uit.

En moeder en vader Montens zaten hier ook en dan Julia en Maria, de zusters van Prosper, en Victor, zijn groote broer...

Prosper zelf had het niet geweten dat heel zijn familie naar Van Walle's hof zou komen. Dat was een verrassing.

Bertus, Johanna en Prosper moesten voor de anderen zitten. Daar stonden drie stoelen.

— Ja, ja... Sint-Maarten komt, hernam moeder. Hij is voorzeker al dichtbij. Zingt maar eens!

Sint-Maarten avond,

De toren gaat mee naar Gent,

En als ons moeder pannekoeken bakt

We zitten er geern omtrent...

Eensklaps werd de deur geopend, maar niet wijd. En om de kier verscheen een hand... en 't regende kleine koekjes en nootjes... Dadelijk lagen Bertus, Prosper en Johanna op den grond en grabbelen, dat ze deden! 't Laatste koekje en noten werden opgeraapt.

Nu deed vader Montens een verhaaltje...

— Jan, een jongen van Merkem, had eens een nest vogels uitgehaald. Hij ging met de beestjes naar huis... Maar onderwege kwam hij den burgemeester tegen. En Jan wilde niet laten zien dat hij vogeltjes geroofd had. Wat nu te doen? Een gedacht! Hij stak ze rap onder zijn klak. Zoo ging hij den burgemeester voorbij.

— Dag Jan, zei de burgemeester.

— Dag burgemeester, zei Jan.

Maar 't ging niet van harte.

— Ge groet zoo raar, zei de burgemeester weer.

— Jongen, hoe groet ge nu beleefd? vroeg hij.

Jan zweeg.

— Denk nu eens goed na? vroeg de burgemeester. Hoe groeten wij, jongens en mannen? Ge weet dat toch wel...

Maar Jan deed of hij het niet wist.

— Dan zal ik het u leeren, zei de burgemeester. Kijk zóó...

Hij nam Jans muts af... De vogels fladderden weg...

— Ha, nu begrijp ik het, zei de burgemeester. Nu weet ik waarom gij zoo onbeleefd waart. Ha, gij deugniet, om die vogeltjes te rooven...

De arme beestjes konden nog niet vliegen. Jan moest ze weer opnemen en in zijn muts doen.

De burgemeester ging met hem naar 't bosch. En bij den boom lag nog 't nest. Jan moest het oprapen en het met de jongen weer in den boom zetten. En dan kreeg hij nog een goede vermaning. Sedert vraagt men aan een jongen, die zijn muts niets afneemt om te groeten of als hij ergens binnen komt:

— Hebt ge vogeltjes onder uw klak?

Pas had vader Montens dit verteld of weer werd

de deur geopend... en verscheen die hand, welke koekjes en noten wierp.

— Grabbelen, grabbelen! riep moeder.

Och, die aanbeveling was niet noodig. Wat weerden Bertus, Prosper en Johanna zich!

Daarna zong Julia Montens een schoon liedje. Frans vertelde weer wat grappen...

Maar ieder wist dat het grootste nog moest gebeuren: de komst van Sint Maarten zelf...

En het duurde niet lang of er werd drie maal geklopt. Vrouw Van Walle opende de deur.

— 'k Ben hier toch bij boer Van Walle! klonk een stem.

— Ja zeker, mijnheer Sint-Maarten, antwoordde moeder. Treed binnen, als 't u belieft.

En daar verscheen de bisschop in zijn wijden mantel met gouden sterren en op 't hoofd den hoogen mijter. En achter hem volgde Nicodemus zijn zwarte knecht, die een mand droeg.

— Goeden avond al te samen! groette Sint-Maarten.

— Goeden avond... mijnheer Sint-Maarten! klonk het terug.

En vader Van Walle schoof den voornamen bezoeker zijn zetel toe.

— Een minuutje wil ik zitten, zei Sint-Maarten. Maar we hebben van avond nog veel te doen. Ik kom nu van Rousbrugge en Haringe, en van Beveren, Leisele en Isenberge en andere dorpen.

En ik moet nog naar Alveringem en Steenkerke en naar Veurne...

— Ja, dat is een heele reize, zei vader Van Walle.

— Dus, hier zitten de kinderen, hernam Sint-Maarten. 't Is gemakkelijk dat Prosper Montens er ook is, dan bezoek ik twee familie's tegelijk... En ik weet dat Prosper en Bertus goede vrienden zijn... Er is daar wat gebeurd aan de watergang achter Toore's hof...

Sint-Maarten schudde 't hoofd.

— Ik ga er niet veel van zeggen, vervolgde hij. 't Had er zeer erg kunnen afloopen. En ik weet dat Prosper en Bertus dat nooit zullen vergeten. Als ze soms lust hebben ongehoorzaam te zijn, wel dat ze dan aan dien avond denken en voortaan stipt doen, wat vader en moeder of meester zeggen. Beloofd ge dat, jongens?

Bertus en Prosper knikten.

Sint Maarten nam dan Johanna bij de hand en het meisje moest een versje opzeggen. Haar stemmetje beefde wat.

Dan trad Nicodemus nader. En Sint Maarten pakte de mand uit. Er zat van alles in: koeken, chocolade, appelcienen, een naaidoos voor Johanna, een timmerdoos voor Prosper en een voor Bertus en voor de drie ook schoone boeken.

Sint-Maarten nam dan afscheid.

— O, ik heb nog veel te doen, zei hij. Ik mag

niet langer letten... Ik ga nu naar de weduwe Verpoorten en voor haar en de kinderkens heb ik niet alleen lekkers, maar ook kleeven... en wat geld om brandstof te koopen.

— Dat zal daar welkom zijn, sprak vrouw Van Walle.

— Ha, ja... Nu ik weet dat gij en vrouw Montens die arme voruw ook veel helpt. De kinderen hebben brave ouders; dat ze hun voorbeeld volgen. Nicodemus, neem de mand... We gaan!

Het zwartje maakte een paar dwaze sprongen en lachte eens met de witte tanden tusschen de lippen naar de kinderen.

Sint Maarten vertrok na ieder vriendelijk gegroet te hebben.

Allen bewonderden de geschenken. Ze waren schoon.

Maar nu kwam er nog een verrassing. Moeder haalde uit het schotelhuis een pot deeg die er bij 't vuur had staan rijzen. En met Julia Montens begon ze vlijtig pannekoeken te bakken, zooals het in het liedje stond.

En of de kinderen er gaarne omtrent zaten. Maar nog liever smulden ze er van. Maria Montens dekte de tafel. En ook de grooten aten dapper mee. Het was een blijde Sint-Maartens-avond!

't Was al laat toen de familie Montens vertrok. En toen moest Bertus dadelijk naar bed. Johanna natuurlijk ook.

Eindelijk mocht Bertus Van Walle weer naar school. En Prosper kwam hem dien morgen afhalen. Samen gingen ze naar de dorpsplaats. 't Was voor Bertus wel vreemd. De jongens zagen hoe Bertus en Prosper trouwe vrienden waren gebleven en niemand sprak nog over het gebeurde aan de watergang.

De meester verwelkomde Bertus hartelijk.

Bertus en Prosper behielden die vriendschap voor elkaar. En 't speet Prosper zeer, toen eenige jaren later boer Van Walle naar Loo verhuisde. Hij zou daar gaan rentenieren, want Frans, die getrouwd was, werd nu boer op de hoeve. Toch kon Prosper zijn kamaraad nog dikwijls zien, want Bertus, die ook landbouwer wilde worden, moest veel op de hoeve blijven.

En neen, nooit vergaten de jongens dien vreeselijken Novemberavond.

EINDE.

MEDELIJDEN.

o! Wat is het guur daar buiten,
 En wat zien de straten wit;
 Hoe gelukkig die bij 't vuurtje
 In een warme kamer zit,
 Die èn kleeding heeft èn voedsel
 En een bed zoo warm en zacht,
 Om er rustig op te slapen
 In den kouden winternacht.
 Ach! Hoe vele kindren zijn er,
 Die verkleumd van kou daar gaan
 Langs de straten om te beedlen,
 Wie trekt zich die armen aan?
 Hebt Gij mij zoo veel gegeven,
 Heer, die goedheid is zeer groot,
 Laat me aan arme kindren denken
 En hen helpen in den nood.

De vroeger verschenen boekjes der « Kinderbibliotheek » worden voortdurend gevraagd.

Zoo verschijnen nu van Nr. 12: « Willem Tell » de derde en van Nr. 114 de tweede uitgave. We moeten aanhoudend herdrukken. En we zijn door de hoogere kosten aldus verplicht alle boekjes aan 60 centiem te verkoopen.
